

Jørgen Smit

25 År Rudolf Steinerskole i Bergen 1929-1954

Rudolf Steinerskolen har nu virket i Bergen i 25 år

I visse tilfelle prover man som bekjent å skjule sin alder jo eldre man blir og vil da helst forbigå jubileer i taushet, fordi de meget pinlig minner om hvor lite man har utrettet og hvor gammel og sklerotisert man er blitt.

I andre tilfelle hvor man har oppnådd stor offentlig anerkjennelse, pranger ens navn med fete typer i avisene ved de store jubileumsmilepeler, og man reiser litt bort for ikke å drukne helt i alle blomstene og telegrammene som strømmer inn.

Rudolf Steinerskolen i Bergen er nok ikke blitt plaget av noe overveldende ekko fra den store offentlighet ved sitt 25 års jubileum. -

Men den behøver heller ikke å anstrenge seg for å skjule sin alder ved denne anledning. Tvertimot skal det et ekstra krafttak til for i det hele tatt å få tid til å minnes disse 25 års arbeid. For Rudolf Steinerskolen står jo midt oppe i en hektisk virksomhet for endelig å få i stand sin egen bolig. Hele sommeren er gått med til frivillig arbeidsinnsats av lærerne og skolens nærmeste støtter blant foreldre og interesserte. Det er bare så vidt at skolen er kommet noenlunde til en forelobig avslutning av arbeidet ved hostens begynnelse, slik at klasseværelser etc. kunde komme i rimelig stand til barnene. - Men meget står igjen, slik at hver ledig stund fremover i lang tid kaller på ny arbeidsinnsats for å gjøre den nye skolebygning til et virkelig vakkert og dugelig skolehus for barnene. -

Men i denne intense virksomhet med armer og rygg, hammer og brekkjern, hakke og slegge, pensel og malerpos kan det også være på sin plass et øyeblikk å stanse opp og i et historisk utsyn sette stundens arbeid inn i et større perspektiv i skolens utvikling i disse 25 år og videre i Rudolf Steinerskole-verdensbevegelsens utvikling siden 1919, da den begynte sin virksomhet. For uten denne store Rudolf Steinerskole-verdensbevegelse, som nu altså har sitt 35 års jubileum, vilde Rudolf Steinerskolen i Bergen ikke ha eksistert i det hele tatt.

Den første Rudolf Steinerskole.

Hosten 1919 ble den første Rudolf Steinerskole grunnlagt, Waldorfskolen i Stuttgart. Forutsetningene for dens grunnleggelse karakteriserer godt det som kom til å leve i den. Lederen av Waldorf-Astoria-Fabrikken, Emil Molt, var det som tok initiativ til å opprette skolen. Han hadde satt i gang fritidskurser for de voksne arbeiderne ved fabrikken. Og han ble da meget sjokkert over å oppdage at det var en stor prosent av arbeiderne som i det hele tatt ikke var i stand til å lære noe nytt, selv om de tilsynelatende gjerne vilde. De var blitt "gamle" i den betydning at de ikke kunde utvikle seg videre. Var dette virkelig nødvendig? Er det bare noen få unntagelser som hele livet igjennom er så åpne og bevegelige at de kan tilegne seg nye områder av verden? Er de fleste fordomt til å kunne bare det som spesialyrket krever og til ellers å bruke fritiden bare til å spise og sove og til tidsfordriv? Burde ikke egentlig alle mennesker i sin høyeste alderdom kunne si med den vise Solon:

Jeg blir eldre idet jeg ustanselig lærer meget nytt.

Bare med en slik uuttømmelig utviklingskildekraft i sitt indre kan man med årene modnes til å bli mer enn en samfunnsslave, slik at man for hvert år som går, utvikler mer sosial kraft, mer bevisst sosial hjelpekraft.

Emil Molt kjente nu Rudolf Steiner som et menneske som i høyeste grad hadde virkeliggjort nettopp dette i sitt liv. Han henvendte seg til ham for å spørre ham om mulighetene for en "radikal fornyelse av hele skoleundervisningen", og om han vilde hjelpe til med å grunnlegge en skole for barnene til arbeiderne ved Waldorffabrikken, en skole som kunde bli begynnelsen til en omfattende skolebevegelse.

Og så begynte da denne Rudolf Steinerskole-bevegelse som ennå ikke teller mer enn ca. 60 skoler med ca. 20 000 barn. (i Tyskland, Sveits, Holland, England, Frankrike, Italia, U. S. A., Danmark, Sverige og Norge, - en i Oslo og en i Bergen.) Det er et forsvinnende lite tall i forhold til alle de andre skoler. Man må da imidlertid også ta med i betraktningen at denne skolebevegelse ble satt særlig meget tilbake under krigen, og i Tyskland allerede i 1930- årene, da alle Rudolf Steinerskoler ble forbudt av Adolf Hitler. Etter 1945 er Rudolf Steinerskolesbevegelsen igjen i sterk og tiltagende vekst verden over. Men det er meget langt igjen, for denne skole-bevegelse blir den avgjørende kulturfaktor som den bor bli.

Men har man da ikke ellers også hatt nok av alle slags reformerings-forsøk i skolevesenet? Man finner jo i dette århundrede serier av forbedringsforsøk på alle felter, innenfor de enkelte skolefag m. h. t. undervisningsmidlene i klasseværelsene, testing av elevene, nye karaktersystemer, nye inndelinger av skolen i klasser osv. - Meget av dette har etterhvert vist seg å ha en hoyst tvilsom verdi, skjont også en hel del av disse

forsøk har ført til forbedringer.

Men det er noen helt vesentlige områder i dette århundredes skolevesen, hvor man ikke har hatt den tilsvarende innsatsvilje som på alle disse enkeltområder. Det er barnenes rent menneskelige utvikling det gjelder. Istedenfor er stoffet kommet i forgrunnen. Man spør: Hvorledes får man dem fortrest og best til å lære det og det, hvorledes får man fortrest og best innøvet de og de ferdigheter, slik at de kan bli dugelige til det og det yrke.

Naturligvis må alle lære seg å kunne bli en god utover av sitt yrke. Men dette må ikke få lov til å skyve den rent menneskelige utvikling til side.

Ut fra statsskolene kan man ikke vente seg noen entusiastisk innsats for dette. De skoler som først og fremst vil tilgodese dette, må nok derfor settes inn i livet av enkeltmennesker som ser dette som en nødvendighet og som en hjertesak som de frivillig går inn for som en overskuddsydelse. Det gjelder naturligvis lærerne ved slike skoler. Men det gjelder like fullt den krets av foreldre og andre interesserte som sender sine barn til skolen og som gjør skolens eksistens mulig både økonomisk og moralsk ved den ring av forståelse og interesse som sluttet om skolen. -

Fordi alt på denne måte springer ut fra de individuelle menneskelige krefter, blir alle Rudolf Steinerskoler ytterst forskjellige. Her er intet normalstandard-monster som sier at sånn og sånn skal man gjøre når man begynner en Rudolf Steinerskole osv. Hver enkelt skole får med andre ord sin individuelle biografi.

Ja, hvorledes har man da begynt Rudolf Steinerskolen? Noen steder - for eksempel i Zürich - begynte man med opplysningsvirksomhet blant de voksne som var interessert i at skolen skulde bli til. Først etterat der var dannet en krets av mennesker som forstod hva det gjaldt, begynte de første skoleklasser.

Skolen i Bergen grunnlegges.

Her i Bergen foregikk det slik at fru Johanne Jebsen kjente Rudolf Steinerskole-bevegelsen i utlandet og så at det var nødvendig at der snarest mulig kom i gang en slik skole i Bergen også. Wilhelm Jebsen stilte så en større pengesum til disposisjon som begynnelsesfond. Frk. Borghild Tunold (senere fru Borghild Sorensen) sa seg villig til å begynne med den første klasse, og Rudolf Steinerskolen i Bergen begynte dermed sin virksomhet i året 1929.

Stille og upåaktet forlop de første skoleår. Hver lærer og lærerinne arbeidet med sin klasse og prøvde å gjøre størst mulig innsats i det praktiske pedagogiske skolearbeid fra dag til dag. Et planmessig samarbeidende lærer-kollegium med faste lærermøter hadde ennå ikke utviklet seg. Heller ikke ble det holdt foredrag om skolens mål og virksomhet - unntatt noen ganske få. Man håpet at skolen ut fra sine kvaliteter, alt det som ble opparbeidet fra dag til dag i de enkelte klasser, skulde vokse seg sterk og stor, og at interessen og forståelsen og den økonomiske bærevilje skulde komme fra en tilstrekkelig stor krets av mennesker, innen skolens "dåpsgave", begynnelsesfondet, var brukt opp. Da syv år var gått (1936), var fondet brukt opp, og skolen sto økonomisk på bar bakke. Den krets av foreldre og interesserte som i mellomtiden hadde dannet seg, var helt utilstrekkelig til å bære skolen økonomisk. Skolens eksistens var truet.

Jeg bodde dengang i Oslo og husker meget godt hvilket inntrykk det gjorde, da en av lærerne fra Rudolf Steinerskolen i Bergen kom reisende til Oslo, fortalte om skolen i Bergen, viste arbeidsbøker og rettet en meget inntrengende appell til alle om økonomisk hjelp til skolen. Noen rystet oppgitt på hodet og sa: "Hvis de som bor i Bergen ikke klarer å bære en Rudolf Steinerskole, er det altså ikke noen livsmulighet for en slik skole i Bergen." Andre begynte med en gang å sende bidrag. Vi må her særlig nevne Bertha Ræstads mangeårige og trofaste virksomhet for å redde skolen i Bergen. - Uten denne hjelp som kom fra Oslo, Lillehammer, Trondheim og andre steder, vilde skolen i Bergen nå ikke ha eksistert.

De neste år av skolens liv, 1935-1940, fra dens 6. til dens 11. år, er preget av en meget sterk og skiftende kamp for å få selvstendig sikkerhet i skolens virksomhet og kontakt med større kretser av omverdenen. Her begynner de første avisinnlegg om skolen, noe som utviklet seg til en hel pressekampanje. Nu kommer den første utstilling av eleverarbeid, øket foredragsvirksomhet, studiesirkler, hyppige foreldremøter, organisasjonsproblemer, søknad til kommunen om økonomisk støtte (med negativt resultat).

Samtidig flyttet skolen fra sin første mer idylliske tid på Seiersbjerget ned i byens sentrum til Vestre Torvgate 5 med skolegård rett ut mot trafikert gate. Begynnelsesfondet var brukt opp. Alt begynte å bli problematisk. -

Først fra denne tid kan man med rette tale om et lærerkollegium ved skolen. I de første 6 år til 1935 hadde det vært kun enkeltlærere. Alle problemer måtte nå bearbeides i en felles bevissthetkamp i lærerkollegiet. Det var ikke bare den ting at lærermøtene nå ble holdt regelmessig hver uke. Men det kom en sterkere samarbeidsbevissthet om skolen som en enhet, som en åndelig organisme. Skolen fikk en sterkere "jægbevissthet".

Lærerkollegiet begynte nå fra 1938 å utgi "Meddelelser fra Rudolf Steinerskolen". Meningen var at det

skulde danne et levende bånd mellom skolen, foreldrene og alle dens venner over hele landet. Bladet skulde utkomme hver gang lærerne hadde stoff, tid og krefter til det. I 1938 kom bare ett nummer ut på høsten. Fra 1939 av kom det fire numre hvert år.

Fra 1946 av ble dette meddelelsesblad noe utvidet og fikk navnet "Mennesket", pedagogisk kulturelt tidskrift, med Ernst Sorensen som redaktør. Han hadde også fra begynnelsen av utført redaksjonsarbeidet for meddelelsesbladet, og var i det hele tatt fra han kom til skolen i 1935, den som hadde gått i spissen når det gjaldt kontakt med en større krets av mennesker. I 1949 ble Ernst Sorensen redaktør for "Spektrum". Fra da av og til i år har Nils Gustav Hertzberg båret hovedtyngden av redaksjonsarbeidet. Det er nu meningen at lærerkollegiet som helhet i større grad skal delta i redaksjonsarbeidet, og Torger Holtsmark er redaksjonssekretær. opplaget er nu 800 med 400 betalende abonnenter.

Fra slutten av denne tid like for krigen begynte lærerne også å utarbeide en felles "fagprotokoll", hvor lærerne noterer sine erfaringer fra den litteratur som kan benyttes til undervisningen. Når man arbeider ved en Rudolf Steinerskole uten lærebøker i historie, geografi, botanikk, zoologi, fysikk etc. , er det for en ny lærer litt av et sprang ut på "de 70 000 favners dyp" hvor man ikke har noe fast å holde seg til, hvor alt må produseres fra dag til dag. Det er nok flere som ikke har våget dette, fordi de trodde at de ikke vilde klare det. Men man er da ikke oppmerksom på at der er en mulighet for å få mer hjelp enn ved andre skoler, for så vidt som lærerkollegiet kan make å drive samarbeidet på en fruktbar måte. og dette er egentlig en livsbetingelse for en Rudolf Steinerskole. Man kan da også benytte det som andre lærere har ydet uten at man derfor "kopierer", fordi alt stoff ustanselig må forvandles og frembringes av ens egen innerste kraft, hvis det skal kunne tjene barnets levende utviklingskrefter. -

1940. Krigstiden

Da krigen kom til Norge, ble Rudolf Steinerskolens eksistens truet på flere måter. Evakueringen våren 1940 var allerede nok til at man ikke mer var sikker på om skolen kom til å fortsette sin virksomhet. Skolen hadde ingen økonomiske reserver. Vilde foreldrene og de andre interesserte fortsatt make å bære skolen økonomisk?

En skole som ikke er grunnlagt som noen kommunal institusjon, og heller ikke har noen foreningsorganisasjon å støtte seg til, men hvert år på nytt må virkeligjøres ut fra de enkeltes initiativ, får en særlig hård prøve i et slikt tilfelle som krigsevakueringen 1940. - For nu berodde skolens fortsatte eksistens helt og holdent på de enkeltes mot og vilje uten å ha noesomhelst sikkert grunnlag å regne med.

Og viljen og motet var der tross alt. Rudolf Steinerskolen fikk her i denne ilddåp en ny grunnleggelse eller fødsel. Og fru Mimi Bing stillet sitt hus på Klyve ved Os til disposisjon for skolen under evakueringen. Fru Bing hadde vært aktivt med på å bære skolen gjennom alle vanskeligheter fra begynnelsen av. I de siste år for krigen var hun på grunn av sin helbred trådt mer i hakgrunnen. I hennes sted kom nu mer og mer Bjarne Eliassen som skolens bærende hjelper. I årene like for krigen og i de nærmest følgende år var han nu nesten den eneste faste støtte lærerkollegiet hadde og hjalp avgjørende til å fore skolen gjennom denne hårde prøvetid. Særlig arbeidet han for å øke den organisatoriske struktur i skolens virksomhet, noe som der var og fremdeles er en sterk tendens til å ta for lite hensyn til. -

Men samtidig med at viljen og motet til fortsatt virksomhet var der i 1940, viste det seg at det var meget få som i denne trengselstid slo ring om skolen, så få at disse som slik bar skolen videre, allikevel ikke våget å gjøre det for full kraft.

I et sirkulære den 4. juli 1940 heter det:

"Arbeidsutvalget for Rudolf Steinerskolen i Bergen har besluttet å forsøke å fore skolen videre i sterkt redusert skikkelse. Klasseantallet må reduseres fra 6 til 4, vi beholder omtrent halvparten av lokalene og får der- ved tilsvarende reduksjon av husleien. Vi innretter oss nu foreløbig på 3 mndr. I løpet av denne tid vil det vise seg om skolen kan fores videre i det påtenkte omfang, om det må ytterligere reduksjon til - eller om den må gå helt inn. " -

Skolen var nu dermed slått tilbake til en størrelse som den hadde hatt 7 år tidligere. For å redusere livs- omkostningene mest mulig bodde lærerne en tid i klasseværelsene.

Allerede et halvt år senere, januar 1941, var skolen igjen i voksende utvikling og måtte nu leie ekstrarom til meget høyere leie, selv om rommene både var dårligere enn dem man hadde hatt og dessuten meget ugunstige, fordi de ikke lå i flukt med de andre.

I de følgende 14 år helt til i år har skolen lidd under folgene av dette. Idet skolen har vokset jevnt henimot sin naturlige størrelse (som ennå ikke er nådd) , har den liksom æset ut og sprenget seg vei gjennom de trange rammer uten å få ordentlig rum til å leve. Situasjonen har vært som den man har i trange klær.

Til tross for alle de lyse sider ved skolens liv og virksomhet i disse siste 14 år, har der hvilet et mareritt over det hele: Her er ikke mulig å fortsette! Vi må ha nye lokaler!

I de siste 3 år nådde marerittet klimaks. Vi måtte innstille eurytmi-undervisningen for i det hele tatt å klare oss videre. og uten eurytmi kan en Rudolf Steinerskole i lengden ikke arbeide. Glassliperiet som ble installert i huset, var også til stor skade for undervisningen. På alle måter var situasjonen blitt helt utholdelig. Skolen måtte nu få nye lokaler, hvis den i det hele tatt skulde leve videre. -

Hvor lett er det ikke å være etterpåklok og si: Hvor dumme og kortsynte var ikke de som sa fra seg halvparten av lokalene i 1940! Man kunde jo bare ha ordnet seg med litt fremleie. og selv om det ikke hadde vært mulig, gikk der jo bare kort tid for skolen igjen trengte det hele. Men det er en feil tanke. Det som svarer til virkeligheten er heller å si: Tenk, at disse mennesker i 1940 allikevel fortsatte og ikke bare fullstendig innstillet skolens virksomhet. -

Og la oss tenke gjennom den mulighet at de "klokkelig" hadde beholdt alle rommene. Da hadde skolen nu antagelig sittet der i V. Torvgt. 5 med så noenlunde levelige forhold, det vil si med ustanselige vanskeligheter ved å ha frikvarterplass ut mot trafikert gate og også uten nødvendige vekstmuligheter. Skolen hadde da nu neppe hatt Villavei 5. For hvem tror at man uten kniven på strupen i årevis hadde drevet jakt på husmuligheter og etter et dusin skuffete husforventninger allikevel hadde intensivert bestrebelsene, inntil skolen endelig fikk redningen i sikte?

Det som skjedde i 1940 var altså at skolen ble presset ned til et absolut eksistensminimum. og så måtte det vise seg om der var så meget livskraft i denne kjerne at den gjennom og på tross av alle vanskeligheter klarte å skaffe seg sin egen bolig. Dette er ennå ikke skjedd fullt ut. Målet er langt fremme. Men skolen har i sitt 25. år passert det punkt hvor de avgjørende muligheter har vist seg.

Da krigen kom til Norge, ble Rudolf Steinerskolens eksistens også truet på den måte, at man hver dag måtte vente at de nasistiske myndigheter vilde stenge skolen. Rudolf Steinerskolene i Tyskland var jo blitt stengt allerede flere år for. Men dette skjedde ikke, fordi tyskerne i Norge ikke direkte overtok hele den sivile administrasjon.

Gjennom hele krigstiden fortsatte og utvidet lærerne sin foredrags-opplysningsvirksomhet. Man kunde naturligvis ikke avvertere foredragene i avisene. Det måtte kamoufleres som studiesirkel. Men der kom allikevel like mange mennesker til foredragene i denne tid som etter krigen. og der var på mange måter ofte en mer intens våkenhet tilstede. Det er nok dessverre slik at bombeangrep som setter en i dødsfare, mange ganger virker sterkere enn ens egen erkjennelsesvirksomhet. Man får et eget uttrykk i ansiktet som kan kalles "bombeansikt". Man er for en stund rystet opp av den "kjottfaste animalske vegeterende borgerlighet" (for å bruke et av Pestalozzis kraftuttrykk som Conrad Englert ofte siterte) . Man er for en stund villig til å tenke tingene igjennom til bunns i dødsens alvor og ærlighet. Når så bombeangrepene igjen "bare" forekommer i Asia, skulper sjelsesjelen gjerne igjen tilbake til sin vanlige tilstand.

Å interessere seg for Rudolf Steiners antroposofiske åndsvidenskap betyr at man blir nodt til å ta alle utfattete meninger opp til grundig revisjon, at man ikke legger hendene i fanget og sier at vi så allikevel ikke kan erkjenne menneskelivets og verdens dypere sammenheng, at man tvertimot ustanselig fra dag til dag lever i en erkjennelseskamp for å arbeide frem ideen i tilværelsen.

Rudolf Steiners antroposofi kan derfor gi de voksne som virkelig umaker seg med å arbeide med den, avgjørende impulser til å forstå barnets utvikling bedre og til å sette seg selv i stand til å hjelpe barnet. Men antroposofien er på den annen side en sak som kun kan bli aktuell for voksne. For barn kommer den selvsagt ikke i betraktning, da de i det hele tatt ikke vil kunne være i stand til å forstå den. -

Efter krigen har skolen holdt to større offentlige utstillinger av elevarbeider i Kunstindustrimuseets lokaler. Disse revyer over produkter fra undervisningen viste seg å øke forståelsen for skolens virksomhet.

Selv om disse produkter egentlig er noe ytre i forhold til det som er undervisningens kjerne og mening, - nemlig barnets indre utvikling i arbeidet, - så kan det ofte være lettere å bli oppmerksom på dette vesentlige, når man også har noe å vise frem som kan sees. I det hele tatt viser det seg stadig på nytt at skolen vokser kun ved konkrete livsrealiteter. Å forklare Rudolf Steinerskolens pedagogiske retningslinjer uttrykt i ord er meget nødvendig. Men det viktigste er naturligvis at der er liv i den praktiske virksomhet.

Dette har lærerne gjennom alle disse år gang på gang erfaret, når nye mennesker kommer til skolen, blir interessert og vil melde barnene inn på skolen. Meget sjelden skjer dette ut fra tankemessig erkjennelse av grunnleggende pedagogiske forhold. Nesten alltid har det skjedd ut fra bekjentskap med konkrete tilfeller: Den og den har hatt barn på skolen og har vært meget tilfreds etc. - Eller man har sett noe, utstillingene eller enkelte elev-arbeidsbøker. Man har for eksempel vært til stede ved skolens avslutningsfester i Ole Bull-teatret og sett barnene i aksjon - med dramatiske fremforelser, resitasjon, sang, floytespill etc. - Eller man har lest et av de utførlige vidnesbyrd som klasselærerne hvert år skriver, - en skildring av barnets egenart og utvikling i løpet

av året. [En sunn, men vanskelig vei ut av det ellers håpløse uforet skolevesenet nu er kommet opp i med karaktersystemer, poengsummer og konkurransejag helt ned i folkeskolen.] -

Dessverre har der hvert eneste år også vært en strøm av mennesker som er kommet til skolen for få inn barn, bare fordi det går dårlig for dem på de kommunale folkeskoler. I begynnelsen av 1930-årene var lærerne nok altfor naive med hensyn til å ta imot disse barn. Når så slike barn som ellers vilde ha vært sendt til hjelpeklasser eller til den såkalte "særskole" senere naturligvis ikke kunde komme inn i realskolen og gymnasiet, fikk Rudolf Steinerskolen skylden for det, og skolen fikk også til dels navn av "særskole" ute i byen. -

Kloke av skade ble nu lærerne mer noyeregnende når det gjaldt å ta barn inn, og gikk fra da over til det prinsipp bare å ta inn de barn hvor foreldrenes interesse for Rudolf Steinerskolens undervisningsart var den avgjørende grunn til at barnene skulde meldes inn på akkurat denne skolen.

En annen sak er det at det absolutt horer med til Rudolf Steinerskolens oppgaver å hjelpe alle barn hvor store vanskeligheter de enn har. Men da måtte skolen være så langt utviklet at den hadde særskilte hjelpeklasser med ekstralærere og ekstraklasserom, noe som foreløbig ligger helt utenfor mulighetenes grense for Rudolf Steinerskolen i Bergen. -

Noe som folk i årenes lop ofte har spurt om er: Hvor mange av Steinerskolens elever har klart seg i den skarpe konkurranse ved opptagelsesproven fra 7. klasse til realskolen? - Man er da ikke oppmerksom på at i dette tilfelle er tallene misvisende, idet Rudolf Steinerskolens elevtall ennå er så lite i forhold til de andre skoler, at prosenttall ikke har tilstrekkelig statistisk verdi.

At prosenttallet hittil har ligget noe over det tilsvarende prosenttall for andre skoler, er altså ikke noe bevis for at Rudolf Steinerskolen er mer effektiv med hensyn til eksamenskonkurranser.

Og fremfor alt er dette helt sekundært. Det avgjørende for Rudolf Steinerskolen er barnene som mennesker i utvikling.

Når barnene den første dag kommer til skolen 7 år gamle, er klassen som regel et broget virvar av de forskjellige barneindividualiteter. og forhåpentlig får hvert enkelt barns egenart livsmuligheter til å trives og utvikle seg. Men det skjer ved at der samtidig langsomt dannes en høyere enhet, klassen. -

Og hver klasse har sin egen "biografi". Noen av våre klasser har utviklet seg stille og jevnt, andre mer gjennom skarpe konflikter og krisesituasjoner. Men der har aldri vært to klasser som tilnærmedesvis har vært like. Hvert år, ja egentlig hver eneste dag, må man gå til skolen uten å vite hvorledes den nu kommer til å være. Slik er det overalt hvor der er individuelt liv.

Rudolf Steinerskolens biografi i disse 25 år omfatter ikke bare alle de enkelte barn som har gått der, alle de enkelte klasser, alle de enkelte lærere.

Rudolf Steinerskolens biografi omfatter også hele den krets av foreldre og interesserte som slutter opp om skolen.

Men hvorledes skal hele denne strøm av individuelle initiativer organiseres? Bli det ikke kaotisk rot?

Her står vi overfor et livsproblem som kan løses på mange måter, og som blir løst på de forskjelligste måter på Rudolf Steinerskolene verden over.

All den stund skolen ikke er noen kommunal institusjon eller drives av noen forening og heller ikke av privatpersoner som "eier" skolen, beror dens liv på om noen ut fra sitt individuelle initiativ vil gjøre noe for skolen. Hvem har overskuddskraft til å følge skolens ve og vel, slik at de følger skolens sak som sin egen sak? Hvem har tid og krefter og anledning til å gjøre dette ikke bare på avstand med sympati og for eksempel ved pengebidrag, men også slik at de kan møte opp og ta umiddelbart del i skolens virksomhet og hjelpe til med å overvinne vanskelighetene? - Alt dette individuelle initiativ fra lærerne, foreldrene og andre interesserte må på et eller annet vis også finne frem til brukbare organisasjonsformer som utelukkende har til hensikt å funksjonere som stottende struktur. Dette blir nødvendig når skolen får en viss størrelse, da man ellers havner i losrevne initiativer som kan gå mot hverandre, eller tomrom hvor alle tenker at dette og dette er det sikkert andre som tar seg av.

I lopet av Rudolf Steinerskolens 25 år har dette gått gjennom meget forskjellige faser.

I de første 7 år var skolen liten og uten større aktivitet i foreldre- og interessentkretsen. Skolen hadde i denne tid ingen utformet organisasjon. Man gjorde dagens arbeid og håpet at det vilde vokse og bli bedre etterhvert. - I siste halvdel av 1930-årene ble der gjort mange og lite vellykkete forsøk på å finne frem til dugelige organisasjonsformer. Så fant det sted en sterk "sammentrekning". Den ansvarlige krets var da i praksis en tid kun lærerkollegiet, fru Mimi Bing og Bjarne Eliassen. Forst våren 1947 da "skolelaget" ble stiftet, begynte der igjen å vise seg tegn til større utvidelse av en aktiv bærende krets av mennesker. I de følgende syv år har skolelaget stadig øket sin virksomhet i modringene, fedringene, julemesser og markeder og tilstelninger. Fra høsten 1952 av har lærerkollegiet og skolelagets styre og noen andre som vil arbeide aktivt for skolens økonomiske grunnlag, hatt regelmessige møter 6-7 ganger i året, og danner slik et arbeidsutvalg som har

bestemmelsesrett og ansvar for den økonomiske side av skolens drift. Den pedagogiske side av skolens liv har lærerkollegiet alene alltid hatt ansvar for.

Nu er det ikke tilstrekkelig med disse to arbeidskollegier. Man må også ha et styre for skolen som juridisk person og også til koordinering av de forskjellige initiativer. Et slikt styre dannes nu av lærerkollegiets formann (p. t. Jørgen Smit) , arbeidsutvalgets formann (p. t. Per Fett) og en tredje som velges av lærerkollegiet (p. t. Nils Gustav Hertzberg) .

Forat en Rudolf Steinerskole skal kunne bæres frem, er det ikke tilstrekkelig at noen lærere helt går inn for den. Det trengs like meget en hel krets av mennesker som uansett om de er foreldre til skolens elever eller ikke har barn i skolealderen, ser denne skolen som en nødvendig kultursak og samtidig som sin egen sak, slik at de vet: det er nødvendig at slike skoler får leve og virke.

Dette er noe som først litt etter litt er blitt til ved Rudolf Steinerskolen i Bergen. Men da skolen nu ved sitt 25. skoleårs avslutning endelig fikk sitt eget skolehus, var det ikke noe som kom dumpende tilfeldig. Det var noe som ble mulig takket være at der nu virkelig hadde dannet seg en slik krets av mennesker. Fra hele landet kom der hjelp fra mennesker som interessert fulgte dette arbeid. og da man i sommer arbeidet på det nye skolehus for å få det ferdig til barnene, var det noe av det mest gledelige å se hvilken arbeidsentusiasme som tennes når mennesker forenes i et slikt overskuddsarbeid for en almenmenneskelig kulturell sak som de frivillig har gjort til sin egen.

Førsteutgave:

Mennesket, Bergen, 1954/3

www.joergensmit.org er webbadressen til material av og om Jørgen Smit.
Biografisk material, utgivelser, foredrag, arbeidsplasser o.s.v. utgitt av Rembert Biemond